

อัจฉราพร ไครบุตร 2549: การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ
ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D. 208 หน้า
ISBN 974-16-2924-9

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ซึ่งประกอบด้วย
การศึกษาลักษณะเนื้อหา รูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง การใช้คำและการใช้โวหาร
ในเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์

ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือ เพลงปลุกใจจากกรมประชาสัมพันธ์ จากจำนวน
เพลงปลุกใจทั้งหมด 448 เพลง ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง 15 % เป็นจำนวน 67 เพลง

ผลการศึกษา ในด้านเนื้อหาเพลงปลุกใจ พบว่ามีเนื้อหาอยู่ 7 ลักษณะ คือ เพลงเกี่ยวกับ
หน่วยงานหรือสถาบัน เพลงเกี่ยวกับการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ เพลงเกี่ยวกับวีรกรรม เพลง
เกี่ยวกับความหวังใจ เพลงเกี่ยวกับความรักชาติ เพลงเกี่ยวกับความสามัคคี และเพลงแห่งการ
ปรามาส ด้านรูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง พบว่ามีรูปแบบการประพันธ์คำร้องที่
ตรงตามฉันทลักษณ์มากที่สุด ได้แก่ กลอนสุภาพ รองลงมาได้แก่ กาพย์ยานี 11 และกลอนหก ที่
พบน้อย ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ และ กาพย์สุรางคนางค์ 28 ส่วนรูปแบบการประพันธ์ที่ไม่ตรงตาม
ฉันทลักษณ์ พบมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการประพันธ์คล้ายกลอนสุภาพ รองลงมาได้แก่ คล้าย
กาพย์ยานี 11 และคล้ายกลอนหก ที่พบน้อยที่สุด คือ คล้ายกาพย์สุรางคนางค์ 28 ด้านการใช้คำ มี
การใช้คำที่สื่ออารมณ์โศกเศร้า เสียใจ โกรธแค้น ขุ่นเคือง ปลุกเร้าใจ ความรู้สึกที่จริงใจ ซึ้งนม
ยกย่อง สรรเสริญ มากที่สุด ส่วนคำที่สื่ออารมณ์ ประชดประชัน เสียดสี เยาะเย้ย สุข สดชื่น
ขบขัน สนุกสนานสงสาร เห็นใจ ให้อภัย จะพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ พบว่า มีการใช้คำ
ประเภทอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น คำสัมผัส คำซ้ำ คำซ้อน คำหลากหลายและคำศัพท์ที่มีความหมาย
ลึกซึ้ง ด้านโวหารภาพพจน์ พบว่าเพลงปลุกใจส่วนใหญ่ มีภาพพจน์อุปมา, อุปลักษณะ, อธิพจน์,
บุคลาธิษฐาน และ ปฏิพจน์ ส่วนภาพพจน์อื่น ๆ เช่น สัมพจน์ หรือ อนุนามนัย, ปฏิวาหะ,
ปฏิภาคพจน์, อาวัตพากย์, อธิพจน์, ปฏิรูปพจน์ และอุทาหรณ์ จะพบน้อยมาก

